

Lantbrukarnas uppfattning om gyltrekrytering och en hållbar sugghållning

Louice Wincent

Självständigt arbete • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Etologi och djurskydd (kandidat)
Uppsala 2026

Lantbrukarnas uppfattning om giltrekrytering och en hållbar sugghållning

Farmers' perceptions of gilt recruitment and sustainable sow management

Louice Wincent

Handledare:	Linda Marie Backeman Hannius, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Bitr. handledare:	Rebecka Westin, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Examinator:	Jenny Yngvesson, SLU, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Omfattning:	15 hp
Nivå och fördjupning:	Grundnivå, G2E
Kurstitel:	Självständigt arbete i biologi, G2E
Kurskod:	EX0867
Program/utbildning:	Etologi och djurskydd (kandidat)
Kursansvarig inst.:	Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd
Utgivningsort:	Uppsala
Utgivningsår:	2026
Nyckelord:	Dödlighet, Gris, välfärd, lantbrukare

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap

Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Abstract

The longevity of sows is an important factor from both an animal welfare and an economic perspective. Nearly 50% of the sows in herds are culled annually. One factor that can influence the longevity of sows is how farmers view them. Factors that influence farmers' views of their animals include gender and educational level.

The purpose of this study was to investigate farmers' perceptions of factors affecting sustainable sow management. This study utilized 34 pre-recorded interviews with farmers in Sweden that were part of a previous research project.

The results suggest that several farmers identified areas for improvement in sow management, as this was a recurring theme in what they themselves wanted to improve. The most common reasons for culling were related to udder health, low production, leg health, and age. This indicates that the farmers' own descriptions partly align with known challenges related to sow longevity and culling.

Several farmers were satisfied with their routines regarding gilts and sows; points raised included that they could observe the individual animals and fostered social animals, which is important for a sustainable sow. However, a few farmers wanted to improve their routines regarding gilts, indicating that they are aware of the challenges and are working toward improvement. The housing environment was also something several farmers highlighted as an area they wanted to improve, specifically by building new barns to provide more space for their sows, which means that the sows' sustainability can also be improved.

However, the work toward sustainable sow management is a complex area where several different factors interact. The farmers themselves described animal health, the housing environment, and daily routines as crucial for sustainable sow management.

Keywords: Pig, welfare, farmer, mortality

Innehållsförteckning

Figurförteckning	6
1. Introduktion	7
1.1 Raser och rekrytering.....	7
1.1.1 Rekryteringsstrategier.....	8
1.2 Utslagning och dödlighet av suggor.....	8
1.2.1 Konsekvenser av tidig utslagning	9
1.3 Lantbrukarens syn på sina djur.....	9
1.4 Intervjuer som metod	11
2. Syfte och frågeställning	12
3. Material och metod	13
3.1 Genomförande	13
3.2 Utformning av intervjufrågor.....	13
3.3 Analys av data.....	14
4. Resultat	15
4.1 Genetik och rekrytering	15
4.1.1 Dominerande genetik i besättningarna	15
4.1.2 Egenrekrytering jämfört med inköp	15
4.1.3 Urval av rekryteringsgyltor	16
4.2 Dödlighet, bortfall och utslagning	16
4.2.1 Hur lantbrukarna beskrev dödlighet hos gyltor	16
4.2.2 Vanliga utslagsorsaker hos suggor	17
4.3 Vad lantbrukarna är nöjda med.....	18
4.3.1 Djurens egenskaper.....	18
4.3.2 Stallmiljö.....	19
4.3.3 Rutiner och personal.....	19
4.3.4 Smittskydd	20
4.4 Vad lantbrukarna vill förbättra	20
4.4.1 Djurhälsa och hållbarhet.....	20
4.4.2 Stallmiljö.....	21
4.4.3 Rutiner och management	21
5. Diskussion	22
5.1 Genetik och rekrytering	22
5.2 Dödlighet, bortfall och utsortering	22
5.3 Lantbrukarens syn på sina djur.....	25
5.4 Val av metod	27
5.5 Etiska och hållbarhetsaspekter	28
5.6 Litteraturens styrkor och svagheter.....	30

5.7	Framtida frågeställningar och användbarheten av denna studie	31
6.	Slutsatser.....	33
	Populärvetenskaplig sammanfattning	34
	Tack till	36
	Referenser.....	37
	Bilaga 1.....	41

Figurförteckning

- Figur 1. Fördelning av dominerande genetik i de 34 intervjuade besättningarna. X-axeln visar genetisk linje/ras och Y-axeln visar antal besättningar. 15
- Figur 2. Vanligaste utslagsorsakerna hos suggor enligt de intervjuade lantbrukarna (n=34). Eftersom varje lantbrukare kunde ange flera orsaker summerar kategorierna inte till 100 %. X-axeln visar orsaker för utslagning hos suggor och Y-axeln visar svarsfrekvens. 18

1. Introduktion

År 2025 fanns det totalt 112 721 suggor och gyltor (*Sus scrofa domesticus*) i Sverige (Jordbruksverket, 2025). Antalet företag som höll suggor var samma år 598 st. År 2000 var antalet suggor och gyltor 201 896 och företag som höll suggor och gyltor var 3218 st. Detta motsvarar en minskning i både antalet företag och antalet djur över tid. En stor del av suggorna (89%) fanns i besättningar som höll 200 suggor och gyltor eller fler (Jordbruksverket, 2025). Denna utveckling gör frågor om rekrytering, hållbarhet och utslagning särskilt viktiga, eftersom varje enskild suggas livslängd och funktion får stor betydelse för både produktion och djurvälstånd.

1.1 Raser och rekrytering

De vanligaste raserna som används i svensk grisproduktion idag är yorkshire, lantras, hampshire och duroc (Svenska Grisföretagarna, U.Å.). Det finns även företag som utvecklar korsningslinjer med syfte att förbättra produktions- och modersegenskaper (Topigs Norsvin U.Å.). En suggvariant är TN70, det är en korsning mellan lantras och yorkshire (Topigs Norsvin U.Å.). Topigs Norsvin som har tagit fram denna korsning menar att korsningen har bättre modersegenskaper och bättre produktivitet än de renrasiga djuren.

Korsning mellan olika raser kan leda till heterosiseffekter, vilket innebär förbättrade egenskaper hos avkomman jämfört med föräldradjuren (Hansson & Lundeheim, 2009). Hansson och Lundeheim (2009) beskriver några exempel såsom att avkommorna får ökad produktion och tillväxt. Korsningseffekter nedärvs dock inte till nästa generation så det är viktigt att man fortfarande bedriver ett avelsarbete av de renrasiga djuren för att produktionen ska öka ytterligare på sikt (Hansson & Lundeheim, 2009). Att korsa olika raser är idag nästan standard i de flesta grisproduktionerna och de flesta slaktgrisar är korsade med två eller fler raser (Hansson & Lundeheim, 2009). Hansson och Lundeheim (2009) beskriver att det finns många fördelar med att använda moderdjur som är korsningar, det ger bland annat fler grisar och högre mjölkproduktion. Detta förbättrar inte bara avkommans överlevnad och tillväxtförutsättningar utan har även associerats med längre livslängd och hållbarhet på suggan (Hansson & Lundeheim, 2009). Gyltan blir även könsmogen tidigare och de har lättare att bli dräktiga (Hansson & Lundeheim, 2009).

1.1.1 Rekryteringsstrategier

Det finns olika sätt att rekrytera gyltor på. Ett är att köpa in gyltor, allt ifrån yngre djur till dräktiga (Hansson & Lundeheim, 2009). Dessa inköpta gyltor är ofta första generationens korsning, det vill säga att föräldradjuret är renrasiga (Hansson & Lundeheim, 2009). Ett annat tillvägagångssätt att rekrytera gyltor på är att rekrytera i sin egen besättning, vanligtvis då med alternerande återkorsning (Hansson & Lundeheim, 2009). Hansson och Lundeheim (2009) skriver att dessa olika rekryteringsätt är ungefär jämnt fördelade inom svensk produktion, hälften av producenterna köper in gyltor och andra halvan använder sig av egen rekrytering.

Inköp av gyltor kan ge tillgång till ett planerat genetiskt material, men innebär samtidigt att nya djur introduceras i besättningen (Hansson & Lundeheim, 2009). Rekryteringsstrategier kan i sin tur påverka suggornas hållbarhet och livslängd i produktionen (Hidås *et al.*, 2025). Vidare beskriver Hidås *et al.* (2025) att det finns ett samband mellan inköp av rekryteringsgyltor och besättningar med låg andel gyltkullar, hög andel av suggorna som slogs ut av hög ålder samt låg årlig utslagning av suggor. Anledningen till detta kan bero på att inköpta gyltor håller en högre kvalitet av djurens egenskaper än egenproducerade gyltor (Hidås *et al.*, 2025). Även om de gårdar som använder sig av alternerande återkorsning inte får lika bra resultat, då de inte är första generationens korsning, så kan det vara en fördel med egen rekrytering då risken för introduktion av smitta minskar (Hansson & Lundeheim, 2009). Rekryteringsstrategier kan alltså påverka suggornas hållbarhet och livslängd i produktionen (Hidås *et al.*, 2025).

1.2 Utslagning och dödlighet av suggor

Suggors hållbarhet i produktionen är en central faktor, både ur ett ekonomiskt och djurvälståndsperspektiv. För att en suga ska bli ekonomisk lönsam behöver hon föda mellan tre och fyra kullar (Lucia *et al.*, 2000). I studien skriven av Lucia *et al.* (2000) beskriver de att tiden för utslagning påverkar när suggorna börjar generera pengar. I besättningar som slog ut gyltor innan de fick sin första kull behövde kvarvarande suggor producera fler kullar innan lönsamhet uppnåddes (Lucia *et al.*, 2000; Hidås *et al.*, 2025). Besättningar där det är jämn utslagning över alla åldersgrupper började suggorna vara lönsamma tidigare (Lucia *et al.*, 2000).

I en studie skriven av Engblom *et al.* (2007) framgick det att nästan 50% av suggorna slogs ut i besättningarna årligen (33,6-66,3%). De flesta av dessa djur gick till slakt men det förekom även avlivning på gårdarna samt suggor som

hittats självdöda (Engblom *et al.*, 2007). Engblom *et al.* (2007) beskriver vidare att de vanligaste orsakerna till att lantbrukare valde att slå ut sina suggor var, reproduktionssvårigheter, ålder och juverproblem. De mindre vanliga orsakerna (<10%) var låg produktion, klöv- och benproblem och skador.

1.2.1 Konsekvenser av tidig utslagning

Att slå ut unga djur är oftast inget lantbrukaren planerar och i studien skriven av Engblom *et al.* (2007) framgick det att suggor som slås ut innan de haft 3 kullar var oplanerade utslagningar. En vanlig orsak till oplanerad utslagning hos unga suggor är skador (Engblom *et al.*, 2007). Skadan uppstår oftast efter avvänjning, inom fem veckor efter avvänjning, och detta på grund av att suggorna rider på varandra när de brunstar (Engblom *et al.*, 2007). För att minska denna risk är det viktigt att man grupperar suggorna efter storlek och ålder (Engblom *et al.*, 2007).

Utslagning av suggor sker ofta i anslutning till avvänjning, eftersom suggan då kan tas ur produktionen samtidigt som produktions- och reproduktionsresultatet från den senaste laktationen kan utvärderas i beslutet om fortsatt användning i besättningen (Engblom *et al.*, 2008). De flesta suggor slogs ut efter de haft åtta kullar, och slås därmed ut på grund av ålder (Engblom *et al.*, 2008). Suggor som fått två kullar eller mer och får lågt antal födda smågrisar (nio) har en större risk att slås ut än de som får många (18), detta tyder på att de har för dålig produktion för att behålla i verksamheten (Engblom *et al.*, 2008). Även suggor som inte tar sig på första semineringen löper större risk att slås ut (Engblom *et al.*, 2008).

Tidig utslagning får dels ekonomiska konsekvenser för lantbrukaren, vilket tidigare nämnts, och dels konsekvenser för djurens välfärd (Moeller & Stalder, 2024). När djuren mår dåligt producerar de sämre samtidigt som man inte vill slå ut någon för tidigt av tidigare nämnda ekonomiska skäl (Bruckmeier & Prutzer, 2007; Hubbard *et al.*, 2007)

1.3 Lantbrukarens syn på sina djur

I en artikel skriven av Bruckmeier och Prutzer (2007) beskriver de att lantbrukare har olika syn på vad som är djurvelfärd. Vidare beskriver Bruckmeier och Prutzer (2007) att svenska lantbrukare som följer lagstiftningen eller ligger precis över dess krav, brukar definiera djurvelfärd som djurens fysiska komfort. Detta perspektiv delas även av lantbrukare i andra länder (Ole Borgen & Aadnegard Skarstad, 2007; Albernaz-Gonçalves *et al.*, 2021). Djuren ska ha tillgång till sina basbehov såsom mat, vatten, medicin och en lämplig box (Albernaz-Gonçalves *et*

al., 2021). I Brasilien ansåg lantbrukare att djuren hade god välfärd om de inte var sjuka och höll en hög produktion. (Albernaz-Gonçalves *et al.*, 2021). Bruckmeier och Prutzer (2007) beskriver att lantbrukare som är med i exempelvis KRAV ser djurvälfärd som när djuren får möjlighet utföra naturligt beteende.

Trots att det finns olika syn på vad bra välfärd är tycker många lantbrukare att en god djurvälfärd är viktigt (Bruckmeier & Prutzer, 2007; Hubbard *et al.*, 2007; Ole Borgen & Aadnegard Skarstad, 2007). Vissa lantbrukare vill ge djuren god djurvälfärd av etiska skäl och anser att djuren är kännande varelser som förtjänar att må bra (Hubbard *et al.*, 2007). Vissa betonar det etiska ansvaret man som djurhållare bär, att de är kännande varelser, medan andra lyfter fram ekonomiska faktorer. För att verksamheten ska kunna gå med vinst så krävs välmående djur. Därav är det väsentligt att djuren mår bra så det lönar sig att hålla grisar (Bruckmeier & Prutzer, 2007; Ole Borgen & Aadnegard Skarstad, 2007). Konsumenterna är med och påverkar vilken standard det ska vara på välfärden (Bruckmeier & Prutzer, 2007; Hubbard *et al.*, 2007). Lantbrukare är beredda att hålla den standarden som konsumenterna är beredda att betala, vilket kan skapa en konflikt mellan hög djurvälfärd och låga priser på kött (Bruckmeier & Prutzer, 2007).

Alla lantbrukare har någon form av relation till sina djur och hur de beskriver denna relation är olika beroende på kön och utbildning (Bruckmeier & Prutzer, 2007). Högutbildade lantbrukare beskrev sin relation till sina djur på både ett känslomässigt plan och ett professionellt, såsom att det är en verksamhet som måste löna sig (Bruckmeier & Prutzer, 2007). De med lägre utbildning beskrev främst sina känslor till och om djuren (Bruckmeier & Prutzer, 2007). De som skilde sig mellan könen var att manliga lantbrukare först beskrev sin relation till sina djur på ett professionellt plan och efter de på ett känslomässigt sätt (Bruckmeier & Prutzer, 2007). Kvinnliga lantbrukare var tvärtom, där beskrev de sina känslor först (Bruckmeier & Prutzer, 2007). I artikeln skriven av Ole Borgen och Aadnegard Skarstad (2007) framgick det att lantbrukare i Norge inte beskrev sin relation till sina djur på ett känslomässigt sätt utan endast professionellt. Vidare beskrev de att lantbrukarna främst ville att verksamheten skulle löna sig. Jääskeläinen *et al.* (2014) beskrev i sin studie att flertalet lantbrukare i Finland ansåg att attityden till deras djur har en påverkan på deras välfärd. Att se och behandla djuren som individer i stället för grupp kunde, enligt lantbrukarna, öka djurens välfärd (Jääskeläinen *et al.*, 2014). Det framgick även att lantbrukare i Finland tyckte deras egen hälsa var viktigt för att kunna sköta om sina djur på ett bra sätt (Jääskeläinen *et al.*, 2014).

1.4 Intervjuer som metod

Intervjuer är en vanlig datainsamlingsmetod inom kvalitativ forskning och används för att närmare undersöka människors tankar och erfarenheter (DeJonckheere och Vaughn, 2019). En vanlig metod för intervjuer är semistrukturerade intervjuer, dessa semistrukturerade intervjuer används på så sätt att man har ett protokoll men med möjligheten att ställa följdfrågor till den man intervjuar (DeJonckheere och Vaughn, 2019). Intervjuer kan ge möjlighet till mer nyanserade svar än fasta svarsalternativ och kan göra det lättare att förstå hur respondenterna resonerar (Young *et al.*, 2018). Young *et al.* (2018) beskriver i sin studie att intervjun ofta sker som ett samtal och att den intervjuade personen på så sätt lättare öppnar upp sig. Vidare beskriver Young *et al.* (2018) att det även finns nackdelar med att använda intervjuer, bland annat kan det uppstå en omedveten bias både i urvalet och under intervjun. Intervjuarens formulering av frågorna kan påverka svaren och därmed datans tillförlitlighet. Young *et al.* (2018) beskriver vidare i sin artikel att det även kan vara svårt att generalisera svaren från intervjuer och att man kan få in väldigt mycket data. Med mycket data blir en intervjustudie väldigt tidskrävande och svår att analysera (Young *et al.*, 2018). Intervjuer används därför när man vill förstå människors egna erfarenheter. Det gör metoden lämplig i detta arbete, där syftet är att undersöka lantbrukarnas egna uppfattningar och erfarenheter.

2. Syfte och frågeställning

Syftet med detta arbete var att undersöka lantbrukarnas uppfattning om gyltrekrytering och faktorer som påverkar en hållbar sugghållning samt förbättringspotentialen inom sugghållning.

1. Hur påverkar genetiskt ursprung och rekryteringsstrategier utformningen av gylt- och suggpopulationen på dessa gårdar?
2. Hur beskriver lantbrukarna styrkor och utvecklingsområden i hållningen av gyltor och suggor?
3. Vad är lantbrukarens egen uppfattning om hållbarhet i sugghållningen, och hur relaterar denna till strategier för utslagning och förbättringsarbete?

3. Material och metod

3.1 Genomförande

Intervjuerna som användes i detta arbete tillhandahölls av tidigare forskningsprojekt, Fråga grisen. Projektet, Fråga grisen, var ett samarbete mellan SLU och Gård & Djurhälsan. Målet med projektet var att hitta ett objektivt system att bedöma djurvälstånd kopplat till stallsystem och produktion. Totalt deltog 39 besättningar i projektet, varav 37 intervjuades. Dessa intervjuer genomfördes mellan juni 2022 och september 2023. Genomförandet av intervjuerna skedde antingen på plats på gården över en fika eller genom ett telefonsamtal efter forskare och veterinär besökt gården.

Intervjuerna var anonyma vilket innebar att det inte går att koppla till en specifik person eller besättning. Materialet som tillhandahölls för detta arbete var i ljudfiler och dessa transkriberades sedan med hjälp av diktering i Microsoft 365 Word (Version 2604 Build 16.0.19929.20172). Transkriberingen gjordes så nära det muntliga innehållet som möjligt, med fokus på att innebörden i svaren skulle framgå. Transkriberingen kontrollerades även manuellt, eftersom automatisk transkribering inte alltid blev korrekt.

I detta arbete användes 34 av intervjuerna. Två besättningar ströks då de var satellitgårdar, de höll alltså varken gyltor eller sugor mer än vid själva grisningen. En annan gård ströks då ljudkvaliteten var för dålig för att intervjun skulle kunna transkriberas.

3.2 Utformning av intervjufrågor

Intervjuerna var semistrukturerade och utgick från en intervjuguide med totalt 50 förberedda frågor (Bilaga 1). Den semistrukturerade formen innebar att samma huvudområden berördes i intervjuerna, men att samtalet kunde anpassas efter djurhållarens svar och att följdfrågor kunde ställas vid behov.

I detta arbete inkluderades nio av intervjufrågorna (Bilaga 1). Urvalet gjordes utifrån arbetets syfte och frågeställningar, och de frågor som bedömdes mest relevanta för området valdes ut. Frågorna berörde framför allt genetik, rekrytering och urval av gyltor, dödlighet samt djurhållarnas syn på vad som fungerade väl respektive vad de önskade förbättra i sin produktion. Eftersom intervjuerna var samtalsbaserade varierade svarens omfattning mellan olika besättningar.

3.3 Analys av data

Det transkriberade materialet analyserades genom kvalitativ kodning. Först lästes svaren igenom för att skapa en helhetsbild av materialet. Därefter sorterades svaren efter respektive intervjufråga och återkommande innehåll markerades. Svar som hade liknande innebörd grupperades sedan i gemensamma koder eller kategorier. Ett svar kunde även få flera koder om svaret innehöll flera teman. Exempelvis kunde svar som uttryckte liknande orsaker till rekrytering, dödlighet eller förbättringsbehov samlas under samma kategori även om djurhållarna formulerade sig på olika sätt.

Analysen genomfördes främst induktivt, vilket innebär att kategorierna utformades utifrån det innehåll som framkom i intervjuerna. Samtidigt styrdes analysen av arbetets frågeställningar, eftersom endast de delar av intervjuerna som var relevanta för dessa inkluderades. Även svar som avvek från de vanligaste mönstren noterades, eftersom de kunde bidra till en mer nyanserad förståelse av variationen mellan besättningarna.

Kodningen och sammanställningen gjordes i Microsoft 365 Excel (version 2604 Build 16.0.19929.20172). Varje intervjusvar sorterades efter fråga och tilldelades en eller flera koder beroende på innehåll. Därefter sammanställdes koderna för att identifiera återkommande teman och mönster i materialet. I resultatdelen användes sammanställningen både för att beskriva vilka teman som framkom och, där det var relevant, hur många besättningar som nämnde ett visst tema. Det användes även citat i resultatdelen som ett sätt att illustrera återkommande teman eller tydliga exempel.

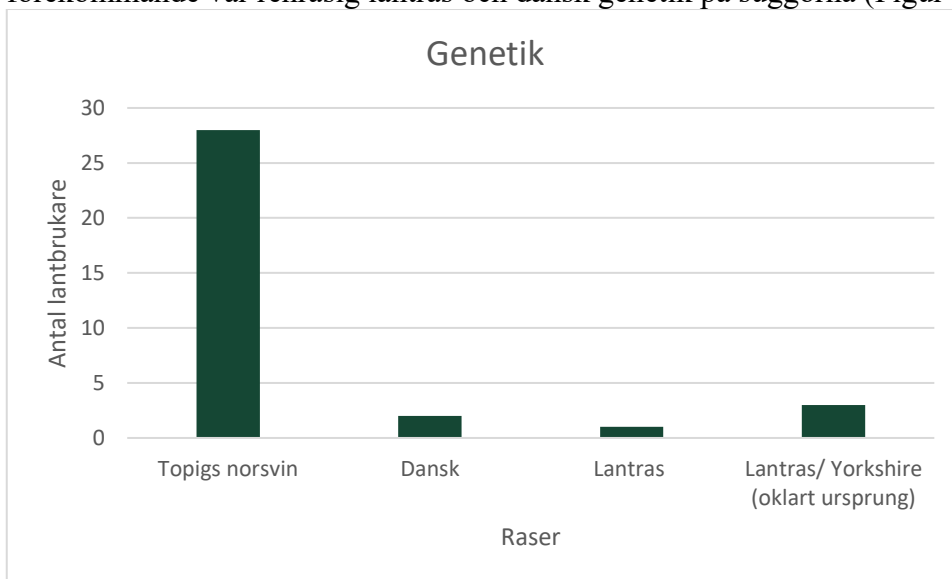
4. Resultat

Totalt ingick 34 gårdar i intervjustudien. Alla respondenter besvarade inte samtliga frågor, vilket innebär att antalet svar varierar mellan olika delar av resultatet. I de fall där resultaten redovisas som antal eller procent anges detta utifrån det antal respondenter som besvarade den aktuella frågan. Resultaten presenteras tematiskt och illustreras med representativa citat från intervjuerna.

4.1 Genetik och rekrytering

4.1.1 Dominerande genetik i besättningarna

Majoriteten av lantbrukarna hade Topigs Norsvin som dominerande genetik. Tre av lantbrukarna uppgav att de hade en korsning mellan lantras och yorkshire men de specificerade inte närmare var deras genetik kom ifrån. De som var minst förekommande var renrasig lantras och dansk genetik på suggorna (Figur 1).

Figur 1. Fördelning av dominerande genetik i de 34 intervjuade besättningarna. X-axeln visar genetisk linje/ras och Y-axeln visar antal besättningar.

4.1.2 Egenrekrytering jämfört med inköp

Totalt uppgav 22 lantbrukare att de hade egen rekrytering, 11 att de köpte in gyltor och en lantbrukare att gården hade egen rekrytering som mål men kompletterade med inköp av dräktiga gyltor. Lantbrukaren med både egen rekrytering och inköp räknades in i båda kategorierna.

”Målet är egen rekrytering helt och hållet, men med vissa kompletteringsköp av dräktiga kan vi säga.” – Gård 29.

Lantbrukarna köpte in gyltor i varierande åldrar och produktionsstadier, från gyltämnen till dräktiga gyltor.

4.1.3 Urval av rekryteringsgyltor

Ett återkommande mönster bland lantbrukare med egen rekrytering var att fler gyltor valdes ut än vad som behövdes i slutändan. Av de 23 som hade egenrekrytering av gyltor uppgav 21 lantbrukare (91,3%) att de tog ut fler gyltor än de behövde. Detta gjordes för att möjliggöra ett senare urval, där endast de djur som bedömdes mest lämpliga behölls för produktion. Endast två lantbrukare (8,7%) uppgav att de tar ut precis så många som de behöver. De som tar ut mer än de behöver kunde variera allt från någon extra till dubbelt mot vad de behöver.

”Man kan nog säga att de vi har klippt in om inte det händer något speciellt med dem så brukar de gå in i produktionen. Vi borde varit lite hårdare på att plocka undan om man säger så, men det är vi inte faktiskt.” - Gård 3

”Vi tar ut så många vi behöver och lite till om det finns många fina när vi gör urvalet.” - Gård 25

”Vi tar ut dubbelt mot vad vi vill ha i slutändan...” - Gård 31

4.2 Dödlighet, bortfall och utslagning

4.2.1 Hur lantbrukarna beskrev dödlighet hos gyltor

De flesta lantbrukarna uppgav att de inte hade några problem med dödlighet hos sina gyltor. Det var 25 av lantbrukarna, vilket motsvarar 74%, uppgav att de inte upplever något problem med dödlighet hos sina gyltor. Det var 7 av dessa 25 uppgav ändå någon anledning till att de kunde falla bort gyltor. De orsaker till bortfall som nämndes kunde delas in i flera kategorier: selektionsrelaterade orsaker, såsom att gyltor inte bedömdes vara lämpliga som avelsmaterial; hälsorelaterade orsaker, såsom bråck, klöv- och benproblem; samt akuta eller skaderelaterade orsaker, såsom svansbitning, tarmvred, plötslig död och fläxskador.

”Fyra som var ifrån samma kull, det gick tre bort i tarmvred mycket skumt alltså det kändes genetiskt...” – Gård 17

Nio av 34 lantbrukare (26%), som uppgav att de hade problem med dödlighet hos sina gyltor. Dessa lantbrukare angav dock inte i vilken utsträckning denna

dödlighet förekom. De lantbrukare som uppgav att de hade problem med dödlighet hos gyltor nämnde delvis samma typer av orsaker som övriga lantbrukare, framför allt ben- och klövproblem, svansbitning och skador. Utöver detta nämndes även tillväxtrelaterade problem, luftvägsproblem, reproduktionsproblem samt spädgrisdiarré.

”De här som är vita i varje fall, så tyckte vi det förut att de är lite ömtåligare alltså... Jag tänker på spädgrisdiarré så har dom svårare att återhämta sig” – Gård 22

”Nu är det inte så ofta det är just gyltorna som dör. Någon lunginflammation har vi tagit bort, någon haft dålig tillväxt...” – Gård 2

Vissa av de orsaker som nämndes rörde dock inte egentlig dödlighet, utan snarare bortfall från rekrytering, exempelvis utebliven brunst eller dräktighet.

”Nej, det kan man nog inte säga utan det är väl mer av de kanske har blivit seminerade två gånger och inte i grisen då, va? (dräktiga)...” – Gård 3

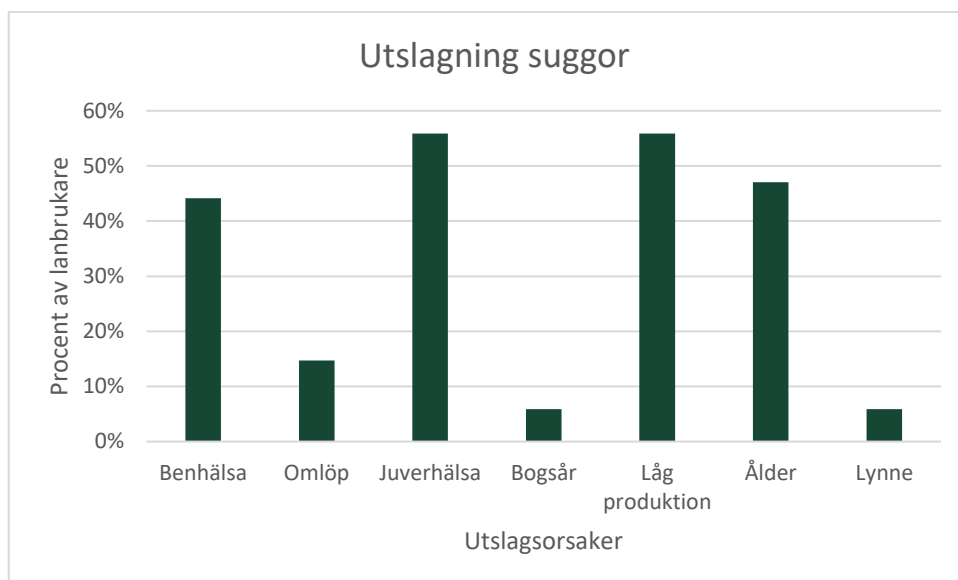
4.2.2 Vanliga utslagsorsaker hos suggor

De vanligaste utslagsorsakerna hos suggor var relaterade till juverhälsa, produktion, ålder och benhälsa. Återkommande var att lantbrukarna oftast angav mer än en orsak till att de slår ut sina suggor. Mindre vanliga orsaker var omlöp, bogsår och lynne (se figur 2.).

”Juver och ben är det vanligaste.” – Gård 27

”Det är oftast benproblem. Vi har haft jättestora problem med juver tidigare, men det har blivit bättre...” – Gård 36

”Det är väl huvudorsakerna, dålig produktion, bogsår, ben, juver.” – Gård 12

Figur 2. Vanligaste utslagsorsakerna hos suggor enligt de intervjuade lantbrukarna (n=34). Eftersom varje lantbrukare kunde ange flera orsaker summerar kategorierna inte till 100 %. X-axeln visar orsaker för utslagning hos suggor och Y-axeln visar svarsfrekvens.

4.3 Vad lantbrukarna är nöjda med

4.3.1 Djurens egenskaper

När lantbrukarna beskrev vad de ansåg fungerade väl i gyltuppfödningen var djurens egenskaper ett återkommande tema. Det var 21 lantbrukare (61,8%) som beskrev sina gyltors egenskaper. Vanligt förekommande beskrivningar rörde djurens hull, temperament och allmänna kvalitet, exempelvis att de var "lugna", "fina" och "hållbara". Andra exempel var att lantbrukarna tyckte gyltorna hade ett bra spenantal och att de producerade bra.

"Väldigt fina i hullet." – Gård 7

"Jag tycker de är fina och fina i hullet... De är väldigt snälla" – Gård 18

"Jag tycker det är fantastiskt för vi klipper in gyltor som har 20 spenar..." – Gård 30

Åtta lantbrukare (23,5 %) beskrev att de var nöjda med sina suggor. Exempel som uppgavs var att djuren var snälla och sociala. De tog även upp att de hade bra hull eller kom snabbt upp i hull efter avvänjning. Annat som kom upp var friska djur, robusta djur och att djuren verkar trivas.

"Jag de är bra på att hålla hull..." – Gård 7

” Dom är väldigt snälla våra suggor... Snälla, sociala, sällskapliga och lätt hanterade.” – Gård 8

4.3.2 Stallmiljö

Två lantbrukare (5,9%) var nöjda med utformningen av stallet för gyltor. Någon var nöjd att de kunde ha alla djur i samma avdelning och någon annan var nöjd att gyltorna hade mycket yta att röra sig på.

” Att dom får springa på bädd... Mycket plats att springa och leka på.” – Gård 14

Vid frågan om vad lantbrukarna tycker är bra med sin sugghållning uppgav 38% att de var nöjda med sina sinstallar. Exempel som lyftes var att de tyckte om djupströbädden och att djuren hade mycket plats. Även ätbåsen var något som nämndes, lantbrukarna ansåg att djuren hade lättare att hålla hullet när de fick äta i fred.

” Dom har gott om plats, kunna sortera efter storlek.” – Gård 1

”Jag tycker jättemycket om djupströbädd... Du får friska, glada hållbara djur och vältränade djur...” – Gård 23

”Det är ätbåsen så att de har ju jämnt hull på dem.” – Gård 20

4.3.3 Rutiner och personal

Det var fyra lantbrukare (11,8%) som beskrev sin personal i frågan om vad de var nöjda med i sin gylthållning. Dessa lantbrukare var nöjda med att personalen var intresserad och att de fick sociala djur då de utformat rutiner som gjorde att man hälsade på gyltorna ofta.

”Det att vi har ett gyltstall så att vi har kontakt med dem minst tre, fyra gånger om dagen så de blir ju väldigt lugna, snälla och fina.” – Gård 36

När lantbrukarna skulle beskriva vad de var nöjda med i sugghållningen beskrev sju av lantbrukarna (21%) att de var nöjda med hur de själva och/eller personalen tog hand om djuren. De var nöjda med rutiner och personalens djuröga. En lantbrukare var nöjd med hur de hade utformat sina rutiner och kopplade dessa

dagliga rutiner och den regelbundna kontakten med suggorna till att djuren upplevdes som lugnare.

”Jag tror att det är rutinerna kring späckmätning vid dräktighetstesten och grupperingen...” – Gård 10

”Jag tycker ju att vi är extra bra på just det här som vi har pratat om att vi kan se individen att bra anställda med bra djuröga och att man kan se individen” – Gård 11

4.3.4 Smittskydd

Två av lantbrukarna (5,9%) uppgav att de var glada över att det inte kom in någon ny smitta hos sina gyltor, den ena hade egen rekrytering och den andra köpte in sina gyltor från samma producent varje gång.

”Men det är ju det att de har samma smitta...” – Gård 27

4.4 Vad lantbrukarna vill förbättra

4.4.1 Djurhälsa och hållbarhet

Vid frågan vad lantbrukarna anser kunna förbättras med sina gyltor ville 18 av lantbrukarna (52,9%) förbättra hållbarheten och produktionen hos dem. Lantbrukarna ville ha bättre ben och klövar och att de ska ha bättre digivningsförmåga.

”Är väl att de ska hålla längre då att det efter första grisningen har de ju varit lite svaga.” – Gård 37

”Bättre ben och hållbarhet.” – Gård 19

Tio av lantbrukarna (29,4%) ville på något sätt förbättra suggorna på gården. Fem av dessa tio önskade friskare djur, såsom bättre ben och klövhälsa, bättre juverhälsa och bättre immunitet på suggorna. En lantbrukare ville ha färre bogsår. Andra lantbrukare önskade fler levande födda, fler spenar samt mer alerta suggor runt grisningen.

”Vill jag ha bättre juver och bättre ben.” – Gård 14

” Man försöker ju alltid så att inte det blir bogsår.” – Gård 4

4.4.2 Stallmiljö

Det var fyra lantbrukare (11,8%) som ville förbättra stallbyggnaderna för gyltorna. De ville bygga nya stall, ha en egen avdelning till gyltorna, ha mer yta som djuren kan röra sig på och mer spalt.

” En separat avdelning” – Gård 1

Över hälften (56%) av lantbrukarna ville på något sätt förbättra sina stall när det kom till suggorna. Det nämndes att de skulle vilja bygga nya stallar, bygga transpondersystem, bygga djupströbädd. En lantbrukare hade önskat mer information om vad man ska bygga i framtiden,

”Nya stallar.” – Gård 17

” Skulle jag förbättra skulle jag vilja ha ett transpondersystem.” – Gård 33

”Jag skulle vilja veta hur man ska bygga i framtiden. Vilket system man ska ha om man ska ha...” – Gård 26

4.4.3 Rutiner och management

Sex av lantbrukarna (17,6%) ville förbättra sin egen eller personalens rutiner med gyltorna. Exempel som framkom under intervjuerna var att de ville få bättre koll på brunststyrningen, få bättre koll på djuren och bättre planering. En av lantbrukarna ville ha restlös utfodring.

” Det är ju det är ju managementfråga alltså...” – Gård 22

” Dels måste vi få in bättre rutiner...” – Gård 14

” Ja vi funderar på att vi ska gå över till folliplan eller altersyn.” – Gård 12

5. Diskussion

Syftet med detta arbete var att undersöka lantbrukarnas uppfattning om gyltrekrytering och faktorer som påverkar en hållbar sugghållning samt förbättringspotentialen inom sugghållning.

5.1 Genetik och rekrytering

Majoriteten av lantbrukarna angav att de hade genetik från Topigs Norsvin vilket är en kombination av Yorkshire och Lantras (Topis Norsvin, UÅ). Två av lantbrukarna uppgav att de hade dansk genetik på sina suggor, där är det mest troligt också mellan lantras och yorkshire då det är den enda kombinationen de erbjuder (DanBreed, UÅ). Även andra lantbrukare angav att de hade en kombination av lantras och yorkshire vilket inte är förvånande då det är den vanligaste kombinationen av grisraser i Sverige (Svenska Grisföretagarna, U.Å). En av lantbrukarna angav att de hade renrasig lantras, även om renrasig lantras inte var vanligt förekommande i materialet är förekomsten inte oväntad, eftersom renrasiga djur fortfarande används inom avelsarbetet (Hansson & Lundeheim, 2009).

I detta arbete använde sig ungefär två tredjedelar av lantbrukarna egen rekrytering till skillnad från resten av Sverige där det var ungefär hälften som använde rekrytering av egna gyltor (Hansson & Lundeheim, 2009). Skillnaden kan bero på att detta arbete omfattade ett begränsat antal besättningar och att urvalet inte nödvändigtvis är representativt för alla svenska grisproducenter. Att ta fram fler gyltor än man behöver är inget ovanligt (Hidås *et al.*, 2009). Hidås *et al.* (2009) beskriver i sin artikel att lantbrukare gör detta för att kunna sortera under tillväxten och endast behålla de mest lämpade djuren som mödrar.

5.2 Dödlighet, bortfall och utsortering

När lantbrukarna skulle beskriva den vanligaste dödsorsaken hos sina gyltor beskrev de både dödsbortfall och utsorteringsorsaker. En möjlig förklaring är att frågan om dödsorsaker ställdes i nära anslutning till frågor om urval och rekrytering, vilket kan ha gjort att vissa lantbrukare även beskrev bortfall från rekrytering.

De vanligaste dödsorsakerna var relaterat till skador eller sjukdomar. Enligt Engblom *et al.* (2007) så är den vanligaste utslagsorsaken för unga djur att de

skadar sig, vilket också detta arbete visar. Engblom beskriver vidare att utslagning av unga djur oftast var oplanerade. Denna koppling är svår att göra i detta fall då det inte undersöktes. Samtidigt tog en majoritet av lantbrukarna ut fler gyltor än de behövde, vilket kan tyda på att ett visst bortfall under uppfödningen förväntas.

Utslagsrelaterade problem var svansbitare, att de inte tar sig på betäckning eller dålig tillväxt. Dessa behövde inte nödvändigtvis bli avlivade på plats men de gick inte vidare till att gå med i produktionen utan kunde skickas till slakt. Studier har även visat att en senare första grisning påverkar suggans hållbarhet avsevärt (Engblom *et al.*, 2008). Engblom *et al.* (2008) förklarar vidare att en sen första grisning kan ha ett samband med senare reproduktionsproblem. Den vanligaste ålder för gyltor att grisa var runt ett års ålder (Engblom *et al.*, 2007).

I denna studie var den vanligaste anledningen till utslagning hos suggor relaterat till juverhälsa och dålig produktion, vilket skiljer sig från tidigare forskning (Engblom *et al.*, 2007; Hidås *et al.*, 2025). Engblom *et al.* (2007) beskriver i sin studie att den vanligaste orsaken till utslagning hos suggor var reproduktionsstörningar (26,9%). I detta arbete så nämndes reproduktionsrelaterade orsaker endast hos fem lantbrukare och detta i samband med omlöp. Hidås *et al.* (2025) lyfter att år 2019 var låg produktion den vanligaste orsaken för utslagning för suggor som fått fyra kullar. Nyare svenska data från Hidås *et al.* (2025) visar däremot att juverproblematik är den vanligaste orsaken. I rapporten skriven av Karlsson *et al.* (2020) menar de att utslagningen för låg produktion ökar med suggans ålder. Detta kan vara en möjlig förklaring att den vanligaste utslagsorsaken i denna studie var låg produktion, lantbrukarna hade hög ålder på sina suggor. Detta går dock inte att fastställa då det inte undersöktes. Låg produktion är dock ett samlingsbegrepp för flera olika orsaker såsom få grisar per kull, klämmer smågrisar, dålig moder och ojämna smågrisar (Hidås *et al.*, 2025). Detta studerades dock inte närmare i denna studie vad orsakerna bakom den låga produktionen var.

Juverhälsa var en vanlig orsak till utslagning hos suggor i detta arbete. Problem med juver är även detta ett samlingsbegrepp och kan ha flera olika orsaker såsom dålig mjölkproduktion, juverbölder, söndertuggade spenar, juverinflammation och dålig juverform (Karlsson *et al.*, 2020). Även problem med juver var något som ökade med suggans ålder (Engblom *et al.*, 2007; Karlsson *et al.*, 2020). En vanlig anledning till att problem med juver uppstår, specifikt juverinflammationer, är dålig hygien i boxen (Hultén *et al.*, 2004). Bakterier som orsakar juverinflammationer kan komma in genom sår orsakade av smågrisar på spenar och juver (Hultén *et al.*, 2004). För att minska risken att få problem med

juverinflammationer så bör man desinficera boxarna mellan varje omgång (Hultén *et al.*, 2004). Hidås *et al.* (2025) beskriver att den vanligaste utslagsorsaken för suggor som fått mellan en och tre kullar är juverproblematik. Att juverproblematik ofta ökar med suggans ålder och att de idag är den vanligaste utslagsorsaken för unga suggor är ett problem som skulle behöva undersökas närmare. Sammantaget visar detta att juverhälsa är en central faktor för suggors hållbarhet och att orsakerna bakom juverrelaterad utslagning behöver förstås bättre.

Den tredje vanligaste anledningen till att lantbrukare skickar sina suggor på slakt är ålder. Denna orsak går ofta att koppla ihop med tidigare nämnda anledningar (låg produktion och juverhälsa) (Karlsson *et al.*, 2020). I denna studie undersöktes dock inte vilken ålder suggorna hade vid utslagning. Engblom *et al.* (2007) understryker i sin studie att endast suggor som haft fem grisningar eller fler kan gå under kategorin ”ålder”. Suggor slås alltså ut mellan femte och nionde kullen (Engblom *et al.*, 2007). Sanz-Fernández *et al.*, (2024) lyfter i sin studie att suggor grisar ungefär två gånger per år (2,43). Detta innebär att suggor blir ungefär mellan tre och sex år gammal när hon slås ut. Den högsta dokumenterade ålder för en tam gris är 27 år gammal (Hoffmann & Valencak, 2020). Detta kan innebära att grisar i dagens produktion slås ut tidigare än vad de egentligen kan leva. Det är en faktor som är talande för att suggans hållbarhet är relativt kort.

Även benproblem var mer förekommande i detta arbete än i tidigare forskning. Engblom *et al.* (2007) fann i sin studie att ben- och/eller klöv problem var utslagsorsak i 8,6% av fallen jämfört med 44% i denna studie. Dålig hygien i boxen är en ökad riskfaktor för att klövproblem ska uppstå (Gjein & Larssen, 1995). Ben- och/eller klöv problem kan ha en negativ effekt på produktiviteten hos suggor (Nalon *et al.*, 2013). Hidås *et al.* (2025) lyfter att benproblem var den vanligaste orsaken till avlivning eller döda suggor. I detta arbete framkom benproblem främst som en utslagsorsak, men materialet gjorde det inte möjligt att närmare skilja mellan slakt och avlivning.

De minst förekommande anledningar för utslagning i detta arbete var relaterat till bogsår och lynne. I artikeln skriven av Engblom *et al.* (2007) var bogsår inte bland den vanligaste orsaken utslagning. Bogsår var dock en av de vanligaste orsakerna för oplanerade utslagningar. Bogsår uppkommer av att suggan ligger ner länge på en sida (Rolandsdotter *et al.*, 2009). Tunna suggor har en ökad risk för att få bogsår, detta då de inte har lika mycket skydd runt bogarna (Rolandsdotter *et al.*, 2009). Vad gäller lynne så fann Marchant (2002) i sin studie att aggressivitet riktat mot människor hos suggor kunde kopplas till vilket system

de hölls i. De fortsätter beskriva att även suggans egenskaper påverkar vilken attityd de har gentemot människor. Modiga suggor angrep oftare människor medan blyga attackera sina smågrisar i samma test.

5.3 Lantbrukarens syn på sina djur

Många lantbrukare beskrev sina djur med positivt värdeladdade ord, exempelvis som ”snälla”, ”sociala” eller ”lätthanterliga”. Detta kan även ha påverkats av lantbrukarnas kön och utbildningsnivå. Bruckmeier och Prutzer (2007) beskriver att både kön och utbildning kan påverka hur lantbrukare ser på sina djur. I detta arbete beskrev många lantbrukare känslor och relationer till sina djur, vilket möjligen kan hänga samman med utbildningsnivå. Detta kan dock inte fastställas, eftersom deltagarna var anonyma och uppgifter om kön och utbildning inte samlades in. Bruckmeier och Prutzer (2007) beskriver också att lantbrukare med högre utbildning oftare uttryckte ett mer ekonomiskt eller produktionsinriktat synsätt på djuren. I denna studie skulle det exempelvis kunna innebära att de lantbrukare som betonade god produktion eller högt antal spenar hos djuren hade en annan utbildningsbakgrund än övriga deltagare, men detta kan inte undersökas närmare utifrån det insamlade materialet.

I detta arbete ville många lantbrukare förbättra djurens hälsa och hållbarhet. Flera studier pekar på att lantbrukare tycker djurens hälsa och välfärd är viktigt (Bruckmeier & Prutzer, 2007; Hubbard *et al.*, 2007; Ole Borgen & Aadnegard Skarstad, 2007). Även bakom lantbrukarnas resonemang om djurvälfärd kan det finnas flera olika motiv, från etiska skäl och omsorg om djuren till mer produktionsrelaterade aspekter (Hubbard *et al.*, 2007). Som tidigare nämnts kan även faktorer som lantbrukarens kön och utbildningsnivå påverka synen på djuren, även om detta inte kan undersökas närmare i föreliggande arbete eftersom sådana uppgifter inte samlades in (Bruckmeier och Prutzer, 2007). Hansson och Lagerkvist (2012) lyfter ytterligare faktorer som kan påverka lantbrukares attityder till djurvälfärd och djurhälsa, såsom erfarenhet, gårdsstorlek och familjesituation. De beskriver också att heltidslantbrukare kan vara mer benägna att ta risker kopplade till djurens hälsa och välfärd än småskaliga lantbrukare, vilket författarna kopplar till större ekonomisk press och ett större beroende av lantbruket som inkomstkälla. I denna studie kan liknande faktorer ha haft betydelse för hur lantbrukarna resonerade kring djurvälfärd och produktion, men eftersom uppgifter om exempelvis gårdsstorlek, familjesituation och försörjningsgrad inte analyserades bör detta tolkas med försiktighet. Sammantaget visar tidigare forskning att lantbrukares syn på djurvälfärd sannolikt formas av

flera samverkande faktorer, där etiska, praktiska och ekonomiska motiv inte behöver utesluta varandra (Bruckmeier & Prutzer, 2007; Hubbard *et al.*, 2007; Hansson & Lagerkvist, 2012).

Flertalet lantbrukare i detta arbete lyfte att de var nöjda med att sina gyltor och suggor hade mycket plats. Att djuren har mycket plats är viktigt när man håller suggor och gyltor i grupp (Verdon *et al.*, 2015). Verdon *et al.* (2015) förklarar i sin studie att suggor och gyltor behöver mycket plats inte bara för att få tillgång till resurser utan också för att kunna distansera sig själva från andra djur, vilket inkluderar fler tillgångar till resurser. En av lantbrukarna i detta arbete var nöjd med att de hade ätbås till sina djur, vilket lantbrukaren upplevde bidrog till att suggorna hade ett jämnare hull. Detta kan vara en stor fördel för djuren då lågrankade djur kan äta i fred från de som är högre rankade. Att ha stora utrymmen till sina djur förbättrar inte bara deras välfärd då de får mer plats, det har även visat sig att aggressioner mellan djuren minskar (Verdon *et al.*, 2015).

Fler än hälften av lantbrukarna uppgav att de vill bygga nya stall till sina djur. Hubbard *et al.* (2007) beskriver i sin studie att kostnaden för att bygga nya stall är ett stort problem för lantbrukare. Detta kan vara en anledning till att många lantbrukare önskar att de kunde bygga nya stall men inte gjort det.

Ett antal lantbrukare uppgav att de var nöjda med sin personal och de rutiner som användes på gården, medan andra beskrev personal och rutiner som områden de ville förbättra. Hemsworth *et al.* (2023) beskriver att personalens attityder och beteende gentemot grisarna, tillsammans med stallmiljön, är avgörande faktorer för djurens välfärd. Positiv hantering av grisar har även kopplats till minskad rädsla för människor, bättre välfärd och förbättrad produktion (Hemsworth *et al.*, 2023). Att flera lantbrukare i föreliggande studie beskrev sina djur som exempelvis snälla och sociala kan därför tolkas som att relationen mellan djur och djurhållare uppfattades som positiv. Samtidigt bör detta tolkas med försiktighet, eftersom lantbrukarnas beskrivningar inte direkt mäter djurens faktiska beteende, hälsa eller produktionsresultat.

Även om endast två lantbrukare lyfte att de var nöjda med sina smittskyddsrutiner är just smittskydd en viktig aspekt i en hållbar grisproduktion. Att tänka på smittskydd och implementera det i det dagliga arbetet minskar risken för att nya sjukdomar kommer in på gården (Alarcón *et al.*, 2021). Det minskar även risken att sjukdomar sprids mellan gårdar (Alarcón *et al.*, 2021). Egen rekrytering kan därför minska risken för introduktion av smitta, medan inköp kan kräva tydliga smittskyddsrutiner.

5.4 Val av metod

Det finns både positiva och negativa aspekter med detta arbete. En styrka med detta arbete är att materialet redan hade samlats in inom ett tidigare forskningsprojekt, vilket innebär att urval och datainsamling inte påverkades av detta examensarbets syfte eller förväntade resultat. Samtidigt är det en begränsning att det inte går att avgöra om urvalet är representativt för hela målgruppen, eftersom endast 34 deltagare ingick, motsvarande 5,7 % av målgruppen (Jordbruksverket, 2025).

För detta examensarbete var det en fördel att intervjuerna redan var inspelade, eftersom det gjorde materialet tillgängligt inom arbetets tidsram. En begränsning var samtidigt att författaren själv inte kunde ställa följdfrågor i efterhand när något var otydligt. Den semistrukturerade strukturen gav möjlighet att fånga mer nyanserade beskrivningar av djurhållarnas erfarenheter och uppfattningar.

Under transkriberingen framkom att lantbrukare som hade svårt att besvara vissa frågor ibland fick exempel på möjliga svar. Detta kan förekomma i semistrukturerade intervjuer, där intervjun ofta har en mer samtalsliknande form (Young *et al.*, 2018). Samtidigt kan sådana exempel ha påverkat deltagarnas svar, genom att de uppmärksammades på aspekter som de annars kanske inte hade nämnt. Det framkom även att frågorna inte alltid ställdes på exakt samma sätt till alla lantbrukare, vilket kan ha påverkat hur frågorna uppfattades och därmed också svarens jämförbarhet.

Det inspelade materialet varierade i kvalitet, vilket kan ha lett till att vissa ord missades eller missuppfattades. Detta kan ha påverkat transkriberingens säkerhet men då manuell kontroll av transkriberingen skedde minskade den risken. Lantbrukarna hade även olika dialekter som i vissa fall gjorde det svårt att förstå. Användandet av transkriberingsverktyget i Word var en stor fördel, det underlättade arbetet och sparade tid. Transkriberingsverktyget i Word gav en tydlig tidsstämpel samt vilken talare som pratade, vilket underlättade när transkriberingen behövde korrigeras manuellt.

5.5 Etiska och hållbarhetsaspekter

Den djuretiska frågan i detta arbete handlar inte bara om hur suggor kan hållas friska och produktiva längre, utan också om hur det kan motiveras att hålla djur i ett produktionssystem där deras livslängd, reproduktion och fortsatta plats i besättningen avgörs av människans mål. Suggor och gyltor är kännande individer som kan uppleva både negativa och positiva affektiva tillstånd, såsom smärta, rädsla och välbefinnande (Mellor, 2016). Samtidigt hålls de i produktion för mänskliga syften, där ekonomi, effektivitet och reproduktionsresultat påverkar beslut om rekrytering och utslagning. Detta skapar ett etiskt dilemma mellan djurets värde som individ och djurets funktion som produktionsdjur.

I detta arbete framkom att juverhälsa, låg produktion, benhälsa och ålder var vanliga orsaker till utslagning hos suggor. Ur ett djuretiskt perspektiv är detta viktigt eftersom flera av dessa orsaker kan innebära smärta, sjukdom eller nedsatt välfärd för den enskilda suggan (Engblom *et al.*, 2008). Det är också etiskt relevant att vissa utslagningsorsaker är kopplade till produktion, exempelvis låg produktion. Det visar att beslut om vilka djur som får vara kvar i besättningen inte enbart grundas på djurets välbefinnande, utan också på dess nytta för produktionen (Mellor, 2016). Eftersom djuren inte själva kan påverka sin avel, stallmiljö, gruppindelning, utfodring eller hur länge de får vara kvar i produktionen har lantbrukaren och övriga aktörer i produktionskedjan ett särskilt etiskt ansvar (Mellor, 2016). Detta ansvar innebär att förebygga sådana problem som leder till lidande, sjukdom och tidig utslagning, men också att inte enbart betrakta längre produktiv livslängd som ett ekonomiskt mål (Mellor, 2016). En sugga som hålls längre i produktion behöver också ha ett liv med god välfärd under denna tid.

Ur ett utilitaristiskt perspektiv bör djurhållning bedömas utifrån en avvägning mellan det lidande som orsakas djuren och den nytta som produktionen genererar, där djurens välfärd inkluderas i den moraliska bedömningen (Garner, 2017). Detta eftersom djuren är kännande individer med förmåga att uppleva smärta och välbefinnande (Garner, 2017). Det här skapar ett etiskt dilemma mellan djurets värde som individ och djurets funktion som produktionsdjur.

I detta arbete framkom social hållbarhet framför allt genom lantbrukarnas beskrivningar av det dagliga arbetet med djuren. Flera lantbrukare lyfte betydelsen av tydliga rutiner, engagerad personal och ett gott ”djuröga”, exempelvis förmågan att se individen och tidigt upptäcka när en sugga eller gylta inte fungerar optimalt. Detta kan kopplas till social hållbarhet genom att djurvälståndet i praktiken är beroende av människorna som arbetar med djuren, deras kunskap, arbetsvillkor och möjlighet att hinna observera och hantera djuren på ett bra sätt. Detta har även en djuretisk dimension, eftersom brist på tid,

kunskap eller fungerande rutiner kan påverka möjligheten att upptäcka och åtgärda lidande hos enskilda djur. Hållbar sugghållning handlar därför inte enbart om djurens biologiska förutsättningar eller stallmiljön, utan också om de mänskliga resurser som krävs för att upprätthålla en god djurvälstånd i det dagliga arbetet.

Tidigare forskning visar att lantbrukares syn på djur och djurvälstånd kan påverkas av flera faktorer, exempelvis erfarenhet, gårdsstorlek och ekonomiska förutsättningar (Bruckmeier & Prutzer, 2007; Hansson & Lagerkvist, 2012). En möjlig tolkning är därför att lantbrukarnas möjligheter att genomföra djurvälståndsåtgärder inte enbart påverkas av deras värderingar, utan också av praktiska och ekonomiska ramar. För att djurvälståndsförbättringar ska vara långsiktigt hållbara behöver de därför också vara ekonomiskt möjliga att genomföra på gårdsnivå. Detta innebär dock inte att ekonomiska hinder tar bort det etiska ansvaret, utan snarare att ansvaret behöver förstås som delat mellan flera aktörer. En väg till detta kan vara att marknaden i högre grad ersätter lantbrukare för de merkostnader som kan vara förknippade med högre djurvälstånd, samtidigt som produktionskostnader och investeringströsklar behöver beaktas. Konsumenters kunskap om grisproduktion och om vad som krävs för att uppnå god djurvälstånd kan också ha betydelse för deras betalningsvilja (Giannetto *et al.*, 2023).

Ur ett bredare samhällsperspektiv är suggors hållbarhet och välfärd inte enbart en fråga för den enskilda lantbrukaren, utan också för livsmedelssystemet som helhet. Hur djurvälstånd värderas, ersätts och regleras påverkas av konsumenter, marknad, rådgivning, lagstiftning och samhällets förväntningar på en etiskt acceptabel djurproduktion. Därför behöver arbetet med förbättrad djurvälstånd förstås som ett gemensamt ansvar, där lantbrukarens praktiska möjligheter att genomföra förbättringar måste stödjas av ekonomiska, politiska och sociala förutsättningar. En etiskt hållbar sugghållning bör därför inte enbart fokusera på att suggor ska hålla längre i produktionen, utan också på att den längre livslängden innebär ett gott liv med god hälsa och låg risk för lidande.

Ur ett ekonomiskt perspektiv innebär rekrytering av nya gyltor en kostnad för lantbrukaren (Moeller & Stalder, 2024). Det är därför mer lönsamt om suggor kan vara produktiva under en längre tid och inte slås ut i förtid (Hidås *et al.*, 2025). En sugga börjar generera ekonomiskt överskott först efter ungefär den tredje kullen, vilket innebär att suggor som dör eller behöver avlivas tidigt inte hinner bidra tillräckligt till produktionen för att täcka rekryteringskostnaderna fullt ut (Moeller & Stalder, 2024). Flera lantbrukare i detta arbete uppgav att de skulle vilja investera i exempelvis nya stallar, men att sådana investeringar är kostsamma.

Detta överensstämmer med Hubbard *et al.* (2007), som beskriver att kostnaden för nya stallar kan vara ett hinder för lantbrukare. Att förbättra suggornas hållbarhet kan därför vara viktigt både för djurvälståndet och för lantbrukets ekonomi. Det är dock viktigt att en förbättrad hållbarhet inte bara förstås som fler producerade kullar per sugga, utan också som att suggan kan vara kvar i produktionen utan att utsättas för långvariga hälsoproblem eller lidande.

Grisproduktion har även en miljömässig påverkan, bland annat genom gödselhantering och foderproduktion, där foderproduktion ofta utgör en stor del av miljöpåverkan (Sossidou *et al.*, 2025). När suggor slås ut i förtid behöver fler gyltor rekryteras för att ersätta dem. Det innebär att fler djur behöver födas upp innan de själva bidrar till produktionen, vilket ökar behovet av foder och andra resurser. En förbättrad hållbarhet hos suggor kan därför även bidra till att minska resursanvändningen per producerad smågris.

Sammantaget visar detta att hållbar sugghållning har både djuretiska, sociala, ekonomiska och miljömässiga dimensioner. Djuretiskt handlar det framför allt om människans ansvar för djur som hålls för mänskliga syften, att minska lidande och att se suggan som en kännande individ, inte enbart som en produktionsresurs. Hållbarhetsmässigt handlar det om att skapa system där god djurvälstånd är praktiskt, ekonomiskt och miljömässigt möjligt att upprätthålla över tid.

5.6 Litteraturens styrkor och svagheter

Litteraturen som används i detta arbete har både för- och nackdelar.

Dels har många vetenskapliga artiklar använts, men även branschspecifika rapporter såsom: Hidås *et al.*, 2025, Karlsson *et al.*, 2020 och Hansson och Lundeheim (2009). Dessa branschspecifika studier fokuserar på svenska djur och gårdar vilket styrker den fakta som framkommer. Rapporterna skrivna av Hidås *et al.* (2025) och Karlsson *et al.* (2020) är även nyligen publicerade vilket innebär att informationen är applicerbar på hur sugghållningen ser ut idag. Rapporten av Hansson och Lundeheim (2009) är en äldre rapport, denna har ändå används då den utgör den tillgängliga kunskapsbasen inom området. Det finns dock behov av mer aktuell forskning.

Flera artiklar styrker även varandra såsom: Bruckmeier & Prutzer, 2007; Hubbard *et al.*, 2007; Ole Borgen & Aadnegard Skarstad, 2007; Albernaz-Gonçalves *et al.*, 2021, vilket gör informationen mer trovärdig. I detta arbete har det även används äldre forskning med anledning att de är ursprungskällor för information som flertalet artiklar hänvisat till. Detta har då tolkats som att informationen fortfarande är aktuell.

Det finns dock nackdelar med den använda litteraturen såsom att vissa av dem är hemsidor. Dessa har ändå använts eftersom de innehåller branschspecifik information som inte alltid finns tillgänglig i vetenskapliga artiklar. Det har dock varit en begränsning med användandet av hemsidor och rapporter då dessa inte alltid genomgår samma vetenskapliga granskningar som peer-reviewade artiklar. Andra nackdelar är att all litteratur inte varit svensk och därmed inte specifik för lantbrukare i Sverige. Det kan trots det vara relevant att använda internationell litteratur för att förstå generella samband, men resultaten måste tolkas med hänsyn till skillnader i produktionssystem och lagstiftning. Dessa har dock valt att användas för att ge ett större perspektiv till arbetet och få in flera aspekter.

5.7 Framtida frågeställningar och användbarheten av denna studie

Detta arbete bidrar med en deskriptiv bild av hur ett urval svenska lantbrukare beskriver gyltrekrütering, utslagning och förbättringsområden i sugghållningen. Arbetets användbarhet ligger i att den både styrker det som tidigare forskning har lyft men den har också lyft nya aspekter. Exempel från detta arbete är att benproblem var en vanlig orsak till utslagning. Detta stämmer överens med tidigare rapporter (Hidås *et al.*, 2025). Det som utmärker sig är att låg produktion är en av de vanligaste orsakerna till utslagning, vilket är något som skiljer sig från tidigare forskning (Engblom *et al.*, 2007; Karlsson *et al.*, 2020; Hidås *et al.*, 2025). Det skulle vara intressant att undersöka detta djupare vad orsaken bakom dessa orsaker kan vara.

Det var flera lantbrukare i detta arbete lyfte även benhälsa som ett centralt förbättringsområde, vilket kan indikera att detta redan beaktas som en viktig selektions- och rekryteringsparameter vid val av gyltor. Detta skulle kunna tyda på att besättningarna i viss utsträckning anpassar sin rekryteringsstrategi efter tidigare erfarenheter av utslagning, där egenskaper kopplade till hållbarhet och funktionell exteriör ges ökad betydelse i urvalet av framtida avelsdjur.

Flera studier lyfte vilka orsaker det fanns bakom djurhållarens syn och relation till sina djur (Bruckmeier & Prutzer, 2007; Hubbard *et al.*, 2007; Hansson & Lagerkvist, 2012). Något som inte lyftes i dessa artiklar var hur lantbrukarens syn och relation påverkar resultatet. Detta är en viktig aspekt att undersöka då många lantbrukare drivs av att få ett bra resultat. Framtida studier skulle kunna undersöka

om och hur lantbrukares attityder till djurvälstånd samvarierar med produktionsresultat och objektiva mått på saggors hållbarhet

Förslag på framtida frågeställningar:

- Påverkar lantbrukarens attityd saggornas hållbarhet samt resultatet på gården?
- Vad är orsakerna bakom låg produktion hos saggor?
- Hur skiljer lantbrukare mellan dödlighet, utslagning och bortfall från rekrytering i praktiskt beslutsfattande?

6. Slutsatser

Resultaten från denna studie visar att lantbrukarna beskrev flera faktorer som är betydelsefulla för en hållbar sugghållning, där lantbrukarnas uppfattningar om gyltor, suggor och djurens hållbarhet framträdde som centrala. Arbetet med hållbar sugghållning uppfattas som ett komplext område där djurhälsa, rekryteringsstrategi, stallmiljö och dagligt management samverkar. Studien tyder på att flera lantbrukare själva identifierar förbättringsområden kopplade till suggors och gyltors hållbarhet. Resultaten tyder också på att rekrytering och urval av gyltor används som ett sätt att hantera variation mellan individer, men att orsaker till bortfall och utslagning ibland överlappar och kan vara svåra att särskilja. Samtidigt bör resultaten tolkas med viss försiktighet eftersom urvalet var begränsat och det inte går att avgöra om deltagarna är representativa för hela målgruppen. Arbetet kan ändå bidra med ökad förståelse för suggors hållbarhet och utgöra ett underlag för vidare studier inom området.

Populärvetenskaplig sammanfattning

I svensk grisproduktion används flera olika raser och dessa korsas ofta för att förbättra produktionen och lönsamheten på gården. Det kan till exempel handla om att suggorna får fler smågrisar eller har bättre mjölkproduktion. Samtidigt innebär en hög produktion att det blir viktigt att även ta hänsyn till suggornas hållbarhet, det vill säga deras möjlighet att hålla sig friska och fungera väl i produktionen under en längre tid. Tidigare forskning visar att en stor andel av suggorna i svensk produktion slås ut varje år. Forskning har också visat att lantbrukares syn på sina djur kan påverkas av flera faktorer, exempelvis utbildning och erfarenhet.

Syftet med detta arbete var att undersöka lantbrukares uppfattningar om rekrytering av gyltor och vilka faktorer som kan påverka en hållbar sugghållning. Med rekrytering av gyltor menas de unga hondjur som väljs ut för att senare bli suggor i produktionen. Som underlag användes förinspelade intervjuer med lantbrukare, vilka hade samlats in inom ett tidigare forskningsprojekt.

Resultaten visade att majoriteten av gårdarna höll samma typ av grisar, framför allt korsningar mellan lantras och yorkshire. De flesta gårdar födde också upp sina egna gyltor till produktionen. Även om många lantbrukare inte upplevde att dödlighet bland gyltor var ett stort problem, nämndes flera möjliga orsaker till att gyltor kunde dö eller falla bort från rekryteringen. Dessa orsaker handlade bland annat om hälsoproblem, skador och att djuren inte bedömdes passa för fortsatt produktion. Även när det gällde suggor som inte kunde vara kvar i produktionen nämndes framför allt hälsorelaterade orsaker, till exempel problem med juver eller ben. Andra orsaker var försämrad produktion eller hög ålder.

När lantbrukarna beskrev vad som fungerade väl hos deras gyltor och suggor kunde svaren delas in i fyra huvudområden: djurens egenskaper, stallmiljö, rutiner och smittskydd. Lantbrukarna lyfte bland annat att djuren var lugna och sociala, att de hade gott om plats och att personalen hade god möjlighet att se och följa upp varje individ.

När lantbrukarna beskrev vad de ville förbättra framkom framför allt tre områden: djurhälsa, stallmiljö och rutiner. Flera lantbrukare ville förbättra djurens hållbarhet och ge dem mer utrymme. Detta visar att lantbrukarna själva såg samband mellan djurens hälsa, skötsel, stallmiljö och möjligheten att ha suggor som fungerar väl över tid.

Sammanfattningsvis tyder resultaten på att lantbrukarna är medvetna om att suggors hållbarhet är en viktig fråga, men också att flera faktorer påverkar hur hållbarheten kan förbättras i praktiken. Rekrytering av gyltor hanterades på olika sätt mellan gårdar, och resultaten visar att det ibland kan vara svårt att skilja mellan dödlighet, hälsoproblem och andra orsaker till att gyltor inte går vidare i produktionen.

Tack till

Stort tack till min fantastiska handledare Linda Marie Backeman Hannius för stöttning och vägledning under arbetets gång. Jag vill även tacka familj och vänner för stöttning och att ni varit bollplank under detta arbete. Ingen nämnd, ingen glömd.

Referenser

Alarcón, L.V., Allepuz, A. & Mateu, E. 2021. Biosecurity in pig farms: a review. *Porcine Health Management.*, 7 (1).

Albernaz-Gonçalves, R., Olmos, G. & Hötzel, M.J. 2021. My pigs are ok, why change? – animal welfare accounts of pig farmers. *Animal* (Cambridge, England), 15 (3).

Bruckmeier, K. & Prutzer, M. 2007. Swedish pig producers and their perspectives on animal welfare: a case study. *Bourlakis, M. (ed.) (Bourlakis, M., ed.) British food journal* (1966), 109 (11), 906–918.

DanBred, Utan år. <https://danbred.com/our-dna/> Använd 2026-05-20

DeJonckheere M, Vaughn LM. Semistructured interviewing in primary care research: a balance of relationship and rigour. *Fam Med Community Health*. 2019 Mar 8;7(2)

Engblom, L., Lundeheim, N., Dalin, A.-M. & Andersson, K. 2007. Sow removal in Swedish commercial herds. *Livestock science*, 106 (1), 76–86.

Engblom, L., Lundeheim, N., Strandberg, E., Schneider, M. del P., Dalin, A.-M. & Andersson, K. 2008. Factors affecting length of productive life in Swedish commercial sows. *Journal of animal science*, 86 (2), 432–441.

Garner, R. 2017. Bovine TB, Badger Culling and Applied Ethics: Utilitarianism, Animal Welfare and Rights. *Journal of agricultural & environmental ethics*, 30 (4), 579–584.

Giannetto, C., Biondi, V., Previti, A., De Pascale, A., Monti, S., Alibrandi, A., Zirilli, A., Lanfranchi, M., Pugliese, M. & Passantino, A. 2023. Willingness to Pay a Higher Price for Pork Obtained Using Animal-Friendly Raising Techniques: A Consumers' Opinion Survey. *Foods*, 12 (23).

Gjein, H. & Larssen, R.B. 1995. The Effect of Claw Lesions and Claw Infections on Lameness in Loose Housing of Pregnant Sows. *Acta veterinaria scandinavica*, 36 (4), 451–459.

Hansson, H. & Lagerkvist, C.J. 2012. Measuring farmers' attitudes to animal welfare and health. *British food journal* (1966), 114 (6), 840–852.

Hansson, M. & Lundeheim, N. 2009. Avel och korsning med grisar: fakta och funderingar. Uppsala: Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för husdjursgenetik. (Publikation / Institutionen för husdjursgenetik, SLU, nr 43).

Hemsworth, P.H., Tilbrook, A.J., Galea, R.Y., Lucas, M.E., Chidgey, K.L. & Hemsworth, L.M. 2023. Review of the influence of farrowing and lactation housing and positive human contact on sow and piglet welfare. *Frontiers in animal science*, 4.

Hidås, L., Ehrenkrona, W., Reneby, A. & Eriksson, I. 2025. Hållbarhet hos svenska suggor. *Gård & Djurhälsan*, september 2025

Hidås, L., Mattsson, B., Lundeheim, N. & Engblom, L. 2009. Uppfödning av gyltor till hållbara suggor i bruksbesättningar. Nr 45, november 2009. *Svenska Pig*, Box 178, 245 22 Staffanstorp; *Svenska Pig*, 532 86 Skara; Institutionen för husdjursgenetik, SLU, Box 7023, 750 07 Uppsala.

Hoffman, J.M. & Valencak, T.G. 2020. A short life on the farm: aging and longevity in agricultural, large-bodied mammals. *GeroScience*, 42 (3), 909–922.

Hubbard, C., Bourlakis, M. & Garrod, G. 2007. Pig in the middle: farmers and the delivery of farm animal welfare standards. Bourlakis, M. (ed.) (Bourlakis, M., ed.) *British food journal* (1966), 109 (11), 919–930.

Hulten, F., Persson, A., Eliasson-Selling, L., Heldmer, E., Lindberg, M., Sjogren, U., Kugelberg, C. & Ehlorsson, C.J. (2004). Evaluation of environmental and management-related risk factors associated with chronic mastitis in sows. *American journal of veterinary research*, 65 (10), 1398–1403.

Jordbruksverket, 2025. <https://jordbruksverket.se/om-jordbruksverket/jordbruksverkets-officiella-statistik/jordbruksverkets-statistikrapporter/statistik/2025-10-15-lantbrukets-djur-i-juni-2025#grisar>
Använd: 2026-04-22

Jääskeläinen, T., Kauppinen, T., Vesala, K.M. & Valros, A. 2014. Relationships between pig welfare, productivity and farmer disposition. *Animal welfare*, 23 (4), 435–443.

Karlsson, E., Eriksson, I., Eliasson-Selling, L., Kellerman, C., Ehlorsson, C.J., Fjelkner, J. & Clemensson Lindell, I. 2020. Nyckeltal för en hållbar grisproduktion. *Gård & Djurhälsan*.

Lucia, T.J., Dial, G.D. & Marsh, W.E. 2000. Lifetime reproductive and financial performance of female swine. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 216 (11), 1802–1809.

- Marchant, J.N. 2002. Piglet- and stockperson-directed sow aggression after farrowing and the relationship with a pre-farrowing, human approach test. *Applied animal behaviour science*, 75 (2), 115–132.
- Mellor, D. 2016. Updating Animal Welfare Thinking: Moving beyond the “Five Freedoms” towards “A Life Worth Living.” *Animals (Basel)*, 6 (3).
- Moeller, G.A. & Stalder, K.J. 2024 Sow longevity. In: Camerlink I. & Baxter, E.M. (eds.) *Advances in pig welfare*. Second edition. Elsevier Ltd. 163-184
- Nalon, E., Conte, S., Maes, D., Tuytens, F.A.M. & Devillers, N. 2013. Assessment of lameness and claw lesions in sows. *Livestock science*, 156 (1–3), 10–23.
- Ole Borgen, S. & Aadnegard Skarstad, G. 2007. Norwegian pig farmers’ motivations for improving animal welfare. *Bourlakis, M. (ed.) (Bourlakis, M., ed.) British food journal (1966)*, 109 (11), 891–905.
- Rolandsdotter, E., Westin, R. & Algers, B. 2009. Maximum lying bout duration affects the occurrence of shoulder lesions in sows. *Acta veterinaria scandinavica*, 51 (1).
- Sanz-Fernández, S., Díaz-Gaona, C., Simões, J., Casas-Rosal, J.C., Alòs, N., Tusell, L., Quintanilla, R. & Rodríguez-Estévez, V. 2024. The impact of herd age structure on the performance of commercial sow-breeding farms. *Porcine Health Management.*, 10 (1).
- Sossidou, E.N., Baniyas, G.F., Batsioulas, M., Termatzidou, S.-A., Simitzis, P., Patsios, S.I. & Broom, D.M. (2025). *Modern Pig Production: Aspects of Animal Welfare, Sustainability and Circular Bioeconomy*.
- Svenska grisföretagarna, Utan år. <https://www.sverigesgrisforetagare.se/sa-fungerar-grisnaringen/#:~:text=I%20Sverige%20finns%20det%20cirka,%2C%20Lantras%2C%20Hampshire%20och%20Duroc>. Använd 2026-04-22
- Topigs Norsvin, Utan år. <https://topignorsvin.com/products/> Använd 2026-04-22
- Verdon, M., Hansen, C.F., Rault, J.-L., Jongman, E., Hansen, L.U., Plush, K. & Hemsworth, P.H. 2015. Effects of group housing on sow welfare: a review. *Journal of animal science*, 93 (5), 1999.

Young, J.C., Rose, D.C., Mumby, H.S., Benitez-Capistros, F., Derrick, C.J., Finch, T., Garcia, C., Home, C., Marwaha, E., Morgans, C., Parkinson, S., Shah, J., Wilson, K.A. & Mukherjee, N. 2018. A methodological guide to using and reporting on interviews in conservation science research. *Methods in ecology and evolution*, 9 (1), 10–19.

Bilaga 1

Mailadress:

Följande frågor användes under intervjun. De gulmarkerade frågorna användes i detta arbete.

Frågor inför gårdsbesök

Gårdsnamn och SE-nummer:

Namn veterinär:

1. Övergripande frågor:

Allmänt företaget:

1.1. Antal årssuggor:

1.2. Antal producerade slakgrisar per år:

1.3. Antal anställda/årsarbetskraft i grisproduktionen/stallen:

1.4. Genetik - dominerande genetik just nu, hur länge har den hafts:

1.5. Hur länge har man haft den driftsform man har nu:

1.6. Hur många år som producent/ägare:

1.7. Hur många år har djuransvarig arbetat i besättningen:

Byggnader:

1.8. Fyll i listan nedan genom att klicka på texten i vardera ruta:

Stall	Antal	Byggår	År vid eventuell renovering	Övrig kommentar
BB				
Tillväxt				
Slaktavdelningar				
Restavdelningar				
Sinavdelningar				

Betäckning				

Utfodringstider (ca) i de olika grisgrupperna:

BB

Tillväxt

Gyltor

Gyltor dräktiga

Betäckning

Sin

2. Gyltor för rekrytering:

2.1. Rekryteringsstrategi (egen rekrytering, inköp gyltämnen, inköp dräktiga gyltor):

2.2. Önskad ingrisningsålder:

2.3. Önskad rekryteringsprocent?

2.4. Urvalsstrategi på gyltor? Tar ni exempelvis ut många och sen slaktar ut eller behåller ni precis vad ni behöver?

2.5. Dödlighet för gyltor, när, var och orsak?

2.6. Hur hålls gyltorna från avvänjning fram till betäckning?

(Flyttas dem mellan olika stall/avdelningar? Omgrupperas dem? Vad är det för typ av boxar? Går de tillsammans med slaktgrisar eller hålls de isolerade? Egen avdelning? Under vilken period?):

2.7. Har ni samma eller lägre belägningsgrad för gyltor än för slaktsvin?

2.8. Hur hålls gyltorna från betäckning till grisning?

(Typ av boxar? Flytt mellan olika stallar/avdelningar? Omgrupperingar?)

2.9. När blandas gyltorna med de andra suggorna (när kommer de in i besättningen?) och hur görs detta?

2.10. Ströstrategi, strötyp och mängd – frekvens till rekryteringsdjuren:

2.11. Om relevant, ströas hela eller delar av liggytan?

2.12. Beskriv övergripande er utfodringsstrategi för gyltor

(Egen gyltblandning? Från vilken ålder? Väger ni gyltorna?):

2.13. Finns det några problem vid gruppering/blandning när just gyltor blandas in på denna gård:

2.14. Vad anser du är extra bra här gällande era gyltor?

2.15. Vad anser du skulle kunna förbättras på denna gård gällande era gyltor?

3. Sinsuggstallet:

3.1. Hur många suggor per grupp har du i dina sinsuggrupper?

(Hur många suggrupper finns det på gården? Hur många suggor är det i vardera grupp?):

3.2. I sinsuggstallet/sinsuggstallarna (både betäckning och dräktighet), finns lättillgängliga sjukboxar i avdelningen?

3.3. Ströstrategi, strötyp och mängd - frekvens och förändringar över tid i produktionen:

3.4. Om djurpströbädd: står hel bal inne i boxen vid avvänjning?

3.5. Beskriv övergripande utfodringsstrategi inkl. utfodringsfrekvens för sinsuggorna:

(Enhetsfoder? Olika faser?):

3.6. Ges något mineraltillskott – vad och när?

3.7. Har gården transpondersystem?

Ja ☐ Nej ☐

3.7.a. Om ja, hur många suggor per transponder?

3.7.b. Om ni har transpondersystem, när börjar foderdygnet?

3.8. Har gården en statisk eller dynamisk suggrupp?

Statisk ☐ Dynamisk ☐

3.9. Utfodras suggorna olika beroende på hull?

(Beskriv översiktligt strategin: hullbedömning, vägning, späckmätning eller öga?)

3.10. Stängs suggorna in vid utfodring? (Om inte självstängande ätbås eller transponder):

3.11. Hur hålls suggorna från betäckning till grisning?

(Gruppstorlek? Unga suggor för sig? Gruppering efter hull? Typ av boxar? Flytt mellan olika stallar/avdelningar? Omgrupperingar?)

3.12. Finns det några problem vid gruppering/blandning av suggor på denna gård:

3.13. Hur hanteras unga/tunna suggor i relation till gruppering?

3.14. Hur hanteras suggorna i detalj på avvänjningsdagen?

(Går de kvar i bb utan smågrisarna? Sätts tunna eller svaga suggor i sjukbox? Går slaktsuggorna med? När sker utfodring i förhållande till avvänjning? Stängs de in - Hur länge? Är galten med? Tid på dygnet för avvänjning?)

3.15. Har ni några rutiner för att förebygga aggressioner mellan suggor vid avvänjning?

3.16. Djurflöde och omgrupperingar i sinstallet?

3.17. Hur hanteras omlöp i relation till grupperna?

(Går de kvar? Egen box? Blandas? Flyttas till annan grupp?)

3.18. Dödlighet hos suggor, när, var och orsak? Vad är strategin när det gäller utslagning av suggor och vad är den vanligaste orsaken?

3.19. Utnyttjas alla suggplatser eller har ni lägre beläggning?

3.20. Vad anser du är extra bra här gällande eran sugghållning?

**3.21. Vad anser du skulle kunna förbättras på denna gård gällande era
sugor/sugghållning?**

4. Slaktgrisproduktion

**4.1. Ströstrategi, strötyp och mängd - frekvens och förändringar över tid i
produktionen:**

**4.2. Vad har gården för foderstrategi och utfodringsfrekvens hos
slaktgrisarna?**

4.3. Ger ni grisarna någon slags berikning? I så fall vad?

**4.4. Dödlighet i slaktgrisproduktionen - beräknad eller uppskattad nivå på
årsbasis?**

4.5. Vad anser du är extra bra här gällande era slaktgrisar?

**4.6. Vad anser du skulle kunna förbättras på denna gård gällande era
slaktgrisar?**

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Louice Wincent har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.